

Asia: VN/31113/2022

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön valmistelema luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta.

Lausunnoille lähetetty asetusluonnos liittyy vuoden 2023 alussa toimintansa aloittavien hyvinvointialueiden toimintaan. Hyvinvointialueiden tulee tehdä alueellista yhteistyötä niissä toiminnoissa, joissa sitä tarvitaan mm. korkeatasoisen osaamisen, palvelujen turvallisuuden ja kustannustehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Samaan yhteistyöalueeseen (YTA) kuuluvien hyvinvointialueiden tulee laatia yhteistyösopimus, jonka valmistelusta ja sisällöstä säädetään sote-järjestämislaissa (36–37 §). Lausunnoille lähetetyllä asetusluonnoksella on tarkoitus säätää yhteistyösopimuksen tarkemmasta sisällöstä ja valmistelusta.

Asetuksen tavoitteita yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden yhteistyön varmistamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laadun, vaikuttavuuden ja yhdenvertaisuuden parantamisesta, voidaan pitää kannatettavina. Sosiaalityön tieteenalaa edustaville yliopistoille (yht. kuusi yliopistoa) on tärkeää, että YTA-asetus tehdään tarkentamaan sekä hyvinvointialueiden että YTA-alueiden TKKI-rakenteita ja sosiaalihuollon erityistä tai vaativaa osaamista edellyttävien palvelujen tuotantoa.

Asetusehdotuksessa merkittävänä puutteena voi pitää sitä, että siinä on huomioitu vain ohuesti sosiaalihuollon palveluiden ja toiminnan kokonaisuutta. Ehdotuksesta löytyy sosiaalihuollolle tärkeitä asioita yleisellä tasolla, mutta alueille jää paljon vaativaa työtä edellyttävää valmistelua, jolloin sosiaalihuollon yhdenvertaisuus ei toteudu. Toisena merkittävänä puutteena voi pitää asetuksen sääntelyn tason yleisyyttä. Vaikka asetus on tarkoitettu tarkentavaksi säädökseksi, antaa

se vain vähän konkretiaa YTA-sopimusten valmisteluun. Asetusta onkin monelta osin välttämätöntä tarkentaa ja myös avata perusteluita selvästi nyt tehtyä paremmin.

Sosiaalihuollon asema osana hyvinvointialueiden ja YTA-alueiden TKKI-rakenteita:

Sote-järjestämislain eduskuntakäsittelyn yhteydessä hyväksytyssä lausumassa (EV 111/2021 vp) eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toimeenpanoa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta (StVL 8/2022) kiinnitti huomiota siihen, että sosiaalihuoltoon tulee luoda yliopistosairaaloita vastaavan kaltaiset yliopistolliset palvelujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevat toimintarakenteet. Sosiaalihuollon asiakkaalla tulee olla oikeus saada parhaaseen mahdolliseen tutkittuun tietoon perustuvaa palvelua vastaavalla tavalla kuin terveydenhuollossa.

Eduskunta on viimeksi tänä syksynä kiinnittänyt huomiota sosiaalihuollon rooliin hyvinvointialueiden koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa käsitellessään yliopistosairaaloitten tehtäviä koskevaa lakia (StVM 36/2022 vp, s. 4–5). Sosiaali- ja terveysvaliokunta on korostanut sosiaalihuollon rakenteiden ja resurssien merkitystä palvelujärjestelmän kehittämisessä sekä palvelujen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden turvaamisessa. Juuri vahvistetuissa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa vuosille 2023-2026 on myös korostettu sosiaalihuollon, palvelujärjestelmän ja perustason palveluihin liittyvän tutkimuksen vahvistamista sekä määrämuotoisten yhteistyörakenteiden luomisen tärkeyttä TKKI-toimijoiden kesken. Myös näistä edellä mainituista syistä johtuen tarvitaan tarkempaa ohjausta ja säädöspohjaa valtakunnallisesti sosiaalihuollon ja peruspalvelujen osalta.

Eduskunnan sote-järjestämislain hyväksymisen yhteydessä edellyttämää valmistelua ei ole kuitenkaan tehty. Hyvinvointialueet joutuvat aloittamaan toimintansa ilman sosiaalihuollon palveluja ja sosiaalityön kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevia toimintarakenteita. Kun hyvinvointialuetasoisia TKKI-rakenteita ei sosiaalihuollon osalta ole valmisteltu, on myös toimivasta yhteistyöaluetasoisesta TKKI-yhteistyöstä mahdotonta luoda rakenteita ja sopia niistä koskevasta yhteistyöstä, jota tämä lausunnoille lähetetty asetus koskee. Ratkaisua voi pitää sosiaalihuollon palvelujen ja asiakkaiden näkökulmasta vakavana puutteena. On välttämätöntä, että sosiaalihuollon yliopistollisia tutkimus-, kehittämis-, koulutus- ja innovaatiotoiminnan rakenteita ja niiden rahoitusta koskeva erillinen valmistelu käynnistetään välittömästi (vrt. sosiaalihuollon yhdenvertaisuus terveydenhuollon sääntelyn suhteen: StVM 36/2022).

Asetuksen yleisluonteisuus ja vaikeatulkintaisuus:

Asetuksessa vakavana puutteena voi pitää sääntelyn tason yleisyyttä, jolloin se käytännössä jättää hyvin paljon alueellisen sopimisen varaan. Näin ollen kullekin YTA-alueelle on vaarana muodostua omanlaisensa TKKI-toteuttamisrakenteet – tai myös yhtä hyvin jäädä kokonaan muodostumatta. On huomattava, että tässä suhteessa sosiaalihuolto on aivan toisenlaisessa asemassa kuin terveydenhuolto, jolla on jo palvelujärjestelmässä vakiintuneet koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen rakenteet, kuten yliopistosairaalat ja keskussairaalat, joissa kliininen potilastyö yhdistyy saumattomasti koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen.

Lisäksi on huomattava, että YTA muodostuu useista hyvinvointialueista, joilla voi olla keskenään hyvin erilaiset intressit yhteistyöalueita ja niiden tarvetta kohtaan. Näin ollen on välttämätöntä kirjata asetukseen selkeästi niistä asioista, joista yhteistyöalueen hyvinvointialueiden on keskenään sovittava palvelujen laadun ja kansalaisten oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi.

Sosiaalihuollon osalta ongelmallisena voi pitää sitä, että yhteistyöalueen koordinoinnissa keskeisenä toimijana näyttäytyy yliopistollinen sairaala, jolla on vain vähän yhteyksiä sosiaalihuollon asiakastyöhön, kehittämiseen tai tutkimukseen. On tärkeää huolehtia myös yhteistyöaluetasolla sosiaalihuollon asemasta ja tehtävistä. Yhteistyöalueen koordinoititehtävissä tarvitaan vahvaa sosiaalihuollon osaamista.

Asetus on kirjoitettu tavalla, josta on vaikea saada yksiselitteistä tulkintaa pykäliin sisällytetyistä asioista. Tulkinta jää lukijan vastuulle, mitä voi pitää ongelmallisena huomioiden, että kyseessä on lakia tarkentavasta asetuksesta, jonka tulisi antaa konkreettisia koordinaatteja alueelliselle valmistelutyölle. Ehdotetusta luonnoksesta näitä askelmerkkejä on löydettävissä vain ohuesti. Asetuksesta on vaikea saada käsitystä sosiaalityön tieteenalaan edustavien yliopistojen roolista osana TKKI-rakennetta. Monin paikoin asetus kaipaakin täsmentämistä ja tarkentamista sekä myös perusteluiden nykyistä huomattavasti paljon yksityiskohtaisempaa avaamista.

Yhteistyöalueiden sopimusten valmistelu edellyttäisi vahvaa kansallista koordinaatiota samalla tavalla kuin asetusluonnoksen 4 §:ssä ehdotetaan varautumissuunnitelman osalta, jossa esitetään sopimusten yhtenäistämistä sosiaali- ja terveysministeriön johdolla. Sote-uudistuksen peruseriaatteena oleva yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää valtakunnallista yhtenäisyyttä ja sitä tukevia rakenteita myös sosiaalihuollossa.

Perustelumuiotiossa todetaan, että asetusehdotuksella ei katsota olevan merkittäviä itsenäisiä taloudellisia vaikutuksia (s. 9). Resurssien osalta on välttämätöntä huomata, että nykyisten resurssien uudelleen organisoinnilla ei päästä eteenpäin. Yhteistyön toimintaedellytysten turvaaminen on välttämätöntä. Sosiaalihuollon TKKI-toiminnan koordinoitiin, tiiviin käytäntöyhteyden varmistamiseen sekä tutkimukseen perustuvien työmenetelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon tulee kohdentaa rahoitusta yliopistosairaloita vastaavalla tavalla ja huolehtia toiminnallisesta yhteistyöstä sekä YTA-tasolla terveydenhuollon vastaaviin rakenteisiin että

hyvinvointialueetasolla peruspalveluihin. Sosiaalihuollon tilanteeseen on lyhyt viittaus perustelumuistion sivun 4 alalaidassa.

Yksityiskohtaiset kommentit pykäläkohtaisesti:

1 § Harvoin tarvittava tai erityisen vaativa sosiaali- ja terveydenhuolto:

On myönteistä, että asetukseen on kirjattu sosiaalihuollon vaativaa osaamista edellyttävät palvelut, joiden osalta hyvinvointialueiden tulee sopia työnjaosta ja yhteistyöstä YTA-tasolla. Sosiaalihuollossa ei ole määritelty sosiaalihuollon erikoispalveluita, eikä vakiintunutta erikoistason palveluiden rakennetta ole näin ollen tähän mennessä ollut. Tältä osin asetusta voi pitää myönteisenä askeleena sosiaalihuollon kehittämisessä. Asetustekstissä on määritelty vaativaa tukea tarvitsevia asiakasryhmiä ja -tilanteita, paljon palveluita käyttävien havoittuvaa asemaa sekä korostettu moniammatillisen työn tärkeyttä, mitä voi pitää myönteisenä. Samalla on kuitenkin huomattava, ettei asetuksen perusteluissa avata lainkaan, miksi asetukseen on päädytty ehdottamaan juuri näitä kyseisiä asiakasryhmiä ja palveluja, sekä mihin valmistelu perustuu. Asetuksen lukija saattaa jäädä miettimään, olisiko kenties myös esimerkiksi ikääntyneiden palveluissa sekä päihde- ja mielenterveyspalveluissa sellaisia toimintakokonaisuuksia, joissa YTA-tasoinen rakenne ja yhteistyö ovat tarpeen. Asetuksen perustelumuistiossa ei avata YTA-tasoisten palveluiden suhdetta esimerkiksi tehtyyn vaativan sijaishuollon valmisteluun tai OT-keskuksiin, joita on kehitetty erityisesti lasten ja nuorten palveluiden osalta. Asetuksessa todetaan, että harvoin tarvittavia tai erityisen vaativia palveluja ovat ainakin pykälään sisällytetyt palvelut. Muotoilua voi pitää tarkoituksenmukaisena siltä osin, että YTA-alueille jää harkittavaksi yhteistyön tarve myös muiden palveluiden vaatiman osaamisen turvaamisessa. Tosin vaarana on asetuksessa mainitsemattomien vaativien palveluiden jääminen sopimuksissa huomioimatta. Asetusta ja sen perusteluita on välttämätöntä tarkentaa 1 §:n osalta. Samalla on syytä huomata, että sosiaalihuollon erikoistason ja vaativaa erityisosaamista edellyttävien palvelujen kokonaisuudesta on välttämätöntä käynnistää erillinen valmistelu mahdollisimman pian.

2 § Koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteensovittaminen:

Asetusluonnokseen sisältyy varsin paljon kirjauksia TKKI-toiminnasta, mitä voi pitää myönteisenä. Pykälä on kuitenkin kirjoitettu tavalla, joka on vaikeasti tulkittavissa.

- 1 momentin kohta 1 on epäselvä siltä osin, millä tavoin sosiaalityön tieteenalaa edustavat yliopistot mukana ehdotetussa TKKI-toimintarakenteiden ja tavoitteiden yhteensovittamisessa. Perustelumuistiossa kyseisen kohdan osalta ei mainita kumpaakaan toimijaa. Sosiaalihuollon osalta palvelujärjestelmässä ei ole tällä hetkellä koulutuksen tai tutkimuksen toimijoita lainkaan, jolloin asetuksessa tarkoitetut TKKI-toteuttamisrakenteet jäävät näin ollen avoimiksi. Yliopistoilla tulee olla selkeä rooli ja tehtävä TKKI-rakenteissa ja niiden tulee kiinteästi olla osallisena yhteistyörakenteiden ja toimintamallien muodostamisessa. Sosiaalihuoltoon tarvitaankin terveydenhuoltoa vastaavat yliopistolliset TKKI-rakenteet, jotka mahdollistavat käytäntöjen kehittämisen, tutkimuksen ja koulutuksen tuottaman osaamisen saumattoman yhteistyön. Tämän osalta on aivan keskeistä

kehittää myös sosiaalihuoltoon korkeakoulujen ja hyvinvointialueiden yhteistehtäviä (ns. kaksoisvirrat), jotka edistävät ja turvaavat asiakastyön, tutkimuksen ja koulutuksen kiinteää yhteyttä. Hyvinvointialueille tulee saada myös sosiaalihuoltoon tehtäviä, joissa työaikaa on kohdennettu tutkimukseen samalla tavalla kuin nykyään terveydenhuollossa lääkäreille tarjotaan useilla hyvinvointialueilla. Perustelumuiistiosta jää epäselväksi siinä mainitun strategisen suunnitelman ja yhteistyösopimuksen suhde. Kohta kaippa näin ollen merkittävää avaamista ja tarkentamista.

- 1 momentin kohdassa 2 on erikseen nostettu esille sosiaalialan osaamiskeskukset, mitä voi pitää erittäin myönteisenä ja tarkoituksenmukaisena. Osaamiskeskukset ovat sosiaalihuollossa vakiintuneita toimijoita, jotka ovat merkittäväällä tavalla tukeneet alueellaan ja kansallisesti sosiaalipalveluiden ja sosiaalityön kehittämistoimintaa sekä myös koonneet eri toimijoita yhteen. Osaamiskeskukset ovat järjestäneet myös esimerkiksi täydennyskoulutusta. On tarkoituksenmukaista ja kannatettavaa, että sosiaalialan osaamiskeskukset on huomioitu asetuksessa erikseen. Sosiaalialan osaamiskeskusten rooli osana hyvinvointialueiden ja YTA-alueiden toimintaa ja rakenteita on kuitenkin epäselvä, eikä asetus tuo tähän selkeytystä. Asetuksessa on epäselvää, mikä suhde asetusluonnoksen 1 momentin kohdilla 1 ja 2 on toisiinsa. Sosiaalialan osaamiskeskuksia ei ole mainittu 1 kohdan perustelujen yhteistyötahoissa, joiden kanssa strategista suunnittelua, toimeenpanoa ja arviointia tehtäisiin.

- Kohdassa 3 on tarkoitus säätää keinoista, joilla terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain nojalla rahoitettava yliopistotasoinen sosiaalityön tutkimus yhteensovitetaan. Kohtaa voi pitää sen ymmärrettävyyden kannalta erittäin ongelmallisena. Perusteluissa viitataan monitieteisen tutkimuksen tärkeyteen, mutta muutoin asiaa ei avata. On kuitenkin huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on paljon aihealueita, joissa yhdyspintaa ei ole tai se on löyhä, joten tarvitaan myös korvamerkittyä tutkimusrahoitusta sekä terveydenhuollolle että sosiaalihuollolle. Asetuksessa on välttämätöntä täsmentää, mitä yhteensovittamisella tarkoitetaan ja korvata ilmaisu selkeästi ymmärrettävällä sanamuodolla. Mikäli tarkoituksena on turvata tasavertaisesti sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon tutkimuksen valtion rahoitus, asetuksessa esitetty sääntely on kannatettava. Jos tarkoituksena sen sijaan on liittää sosiaalityön ja terveydenhuollon tutkimuksen rahoitukset yhteen, Sosnet esittää kohdan 3 poistamista asetuksesta kokonaan.

Sosiaalihuollossa VTR-rahoitusta on ollut käytettävissä vain muutaman vuoden, jolloin rakenne on vasta muotoutumassa ja alan tutkimustieto päässyt kumuloitumaan. Sosiaalityön tutkimusrahoituksen toimintalogiikka ja sen turvin rahoitettava tutkimustoiminta eroaa merkittävästi terveydenhuollon tutkimuksesta. Sosiaalityön yliopistotasoisissa tutkimushankkeissa tehdään paljon sellaista tutkimusta, joka hyödyttää palvelujärjestelmää ja sosiaalihuollon asiakkaita kansallisesti. Hankkeita toteutetaan usein tiiviissä valtakunnallisessa yhteistyössä ja rahoitusinstrumentti on tiivistänyt sosiaalityön tutkimusyksiköiden keskinäistä yhteistyötä merkittävästi. Sosiaalityön tutkimuksessa on niin merkittäviä aukkoja ja tutkimuksellista vajetta, että olisi riskialtista pirstaloida tutkimustoimintaa alueellisesti jaettaviin rahoituksiin. Sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen tarvitaan myös jatkossa korvamerkitty oma rahoitus, jonka vuoksi Sosnet kannattaa sosiaalityön VTR-rahoituksen käytäntöjen jatkamista nykyisellä tavalla.

Tehokas keino edistää yhteistyötä ovat yliopistojen ja hyvinvointialueiden kaksoistehtävät, jotka kytkeytyvät opetukseen ja tutkimukseen, ja jotka palvelevat kiinteästi hyvinvointialueiden perustoimintaa. Hyvinvointialueille tulee saada myös sosiaalihuoltoon sosiaalityöntekijän tehtäviä, joissa työaika on kohdennettu tutkimukseen vastaavalla tavalla kuin monilla hyvinvointialueilla lääkärit saavat käyttää esimerkiksi päivän viikosta tutkimustyöhön. Tutkimukseen ja kehittämistyöhön kohdentuvat vakanssien tarve sosiaalihuollon tehtävissä tukisi osaamisen kehittämistä toimintayksiköissä ja alueilla. Lisäksi erikoissosiaalityöntekijöiden merkitys osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja toimintaa olisi tärkeä tunnistaa ja hyödyntä heitä TKKI-järjestelmää rakennettaessa sekä hyvinvointialueittain että yhteistoiminta-alueittain. Tämä vaatii hyvinvointialueita rakentamaan myös erikoissosiaalityöntekijöiden tehtäviä nykyistä systemaattisemmin erityisosaamisen varmentamiseksi (vrt. erikoislääkärijärjestelmä). Edellä kuvatuilla ratkaisuilla voisi olla merkittävää vaikutusta sosiaalityöntekijöiden tehtävänkuvien, työhyvinvoinnin ja työurien kehittämiseen, mutta ennen muuta myös työntekijöiden saatavuuden ongelmiin, mihin hyvinvointialueiden on syytä suhtautua vakavuudella.

Momentin 3 kohdan perusteluissa mainitaan sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien ja näyttöön perustuvien käytäntöjen varmistaminen. Sosiaalihuollon osalta työ vaatii valtakunnallisen tutkimusnäytön hankkimisen ja suositusten valmisteluprosessin vastaavasti kuin jo tällä hetkellä on olemassa Käypä hoito -suositusten osalta. Tämä vaatii näin ollen myös valtakunnallisen ja selkeän sosiaalihuollon TKKI-rakenteen luomisen, linjaamisen sekä sen edellyttämän resurssoinnin.

- Kohdassa 4 on tarkoitus säätää keinoista, joilla turvataan eri toimijoiden yhteistyö ja mm. arvioidaan ja ennakoitaan osaamistarpeita. Kirjaus on kannatettava. Sisällöllisten osaamistarpeiden lisäksi on tarpeen ennakoita ja varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tarvittavien ammattilaisten määrällistä tarvetta sekä turvata osaltaan mm. kielellisten oikeuksien ja kulttuurinmukaisten palvelujen toteutumista. Palvelujen saatavuuden, laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi on erittäin tärkeää tehdä ennakointia ja sopia tarvittavista toimenpiteistä erityisesti yhteistyöalueiden tasolla ja kansallisesti.

2 §:n kolmannessa momentissa säädettäisiin saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palvelujen kehittämisestä. Kirjausta voidaan pitää kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena. Samalla tavalla on tarpeen huolehtia myös ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämisestä. Asetusta on tarpeen tarkentaa tältä osin ja samalla painottaen, että hyvinvointialueet jotka kuuluvat kaksikielisiin (Etelä-, Länsi- ja Pohjois-Suomen) yhteistyöalueisiin tulee ottaa yhteistyösopimuksissaan huomioon myös Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 33 §:n mukainen Länsi Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa.

3 § Yhteistyö sähköisissä palveluissa ja tietojärjestelmissä:

Pykälässä olisi tarkoitus sopia niistä sähköisistä palveluista ja tietojärjestelmistä, joiden kehittämisessä ja käytössä tehdään yhteistyötä. Säätely jää tältä osin varsin väljäksi, eikä varsinaista velvoitetta YTA-tasoiseen yhteistyöhön ole. Sähköisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden

kehittämisen tarve on ilmeinen. Etäpalveluiden lainsäädäntöä ei ole erikseen, vaikkakin yleisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan myös etäpalveluihin. Esim. asiakaslain mukaan sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada hyvää sosiaalihuoltoa, joka on tärkeä palvelun laadun, asiakkaan hyvän kohtelun ja asiakasturvallisuuden varmistamisessa.

4 § Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen:

Ehdotettu kokonaisuus varautumisesta on kannatettava, tosin sosiaalihuolto tulisi saada siihen selkeämmin mukaan. On myönteistä, että sosiaali- ja terveysministeriölle ehdotetaan ohjaavaa ja koordinoivaa roolia varautumissuunnitelman laatimiseen sen varmistamiseksi, että suunnitelmat vastaisivat kansallisiin tavoitteisiin ja linjauksiin (4 §, 4 mom).

Yhteenvetonaan asetusluonnoksesta Sosnet toteaa:

Sosiaalityön tieteenalaa edustaville yliopistoille (6) on tärkeää, että YTA-asetus tehdään tarkentamaan sekä hyvinvointialueiden että YTA-alueiden TKKI-rakenteita ja sosiaalihuollon vaativimpien palvelujen järjestämistä koskevaa yhteistyötä, mutta asetuksen teksti ja sen perustelumuuistikko vaativat nykyistä tarkempia kirjauksia sosiaalihuollon osalta yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen TKKI-rakenteen luomiseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon hyvinvointialueilla ja jatkossa myös yhteistoiminta-alueilla. Nämä kysymykset kohdistuvat erityisesti hyvinvointialueiden henkilöstöön, mukaan lukien ns. kaksoistehtävät ja työajan käyttö TKKI-toimintaan, hyvinvointialueiden ja YTA-alueiden TKKI-resurssointiin ja yhteistoiminta-alueen ja valtakunnan tason linjauksiin eri toimijoiden roolista TKKI-toiminnan toteuttamisessa ja yhteensovittamisessa.

Yliopistojen perustehtävät ovat opetus ja tutkimus, joten sosiaalihuollon osalta on tärkeää, että sekä hyvinvointialueitasolla että yhteistoimintatasolla on sosiaalihuollon osaaminen mukana TKKI-toiminnan päätöksentekorakenteissa. Hyvinvointialueiden ja yliopistojen yhteistehtävät mahdollistavat sosiaalihuollon saumattoman yhteistyörakenteen palvelutuotannon ja siihen kohdistuvan kehittämistyön ja osaamisen varmentamisen sekä yliopistojen perustehtävien eli opetuksen ja tutkimuksen välillä. Näin ollen ns. kaksoistehtävärakenne on tuotettava hyvinvointialueille mahdollisimman nopeasti myös lainsäädännön ja sen perustelumuuistioiden kautta hyvinvointialueiden ja yliopistojen yhteisresurssointeina kuten terveydenhuollossa (esim. hoitotyö ja lääketiede). Näiden ratkaisujen päälle on vasta mahdollista rakentaa kestävä ja olemassa oleva yhteistoiminta-alue rakenne sosiaalihuollon TKKI osalta.

Sen sijaan nykyisiä sosiaalihuollon tutkimukseen liittyviä rakenteita ja rahoitusta ei ole syytä lähteä avaamaan asetuksessa ehdotetulla tavalla. Sosiaalityön yliopistotasoinen tutkimus tarvitsee erikseen kohdennetun rahoituksen ja sosiaalityön tutkimuksen tarpeet huomioivan rahoitusjärjestelmän.

Lähteinen Sanna
Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto